



**III Międzynarodowa  
Konferencja OA**

**III Międzynarodowa Konferencja Open Access w Polsce  
„Otwarta nauka i edukacja”**

13-14 marca 2012, Bydgoszcz, Polska

**III International Conference Open Access in Poland  
“Open learning and education”**

March 13-14, 2012, Bydgoszcz, Poland

**Dr Peter Murray-Rust  
Unilever Centre for Molecular Informatics  
Uniwersytet Cambridge, Wielka Brytania  
Open Knowledge Foundation**

### **Otwarte dane a literatura naukowa**

Jeszcze sześć lat temu zwrot „otwarte dane” był niemal zupełnie nieznan, dzisiaj wyrażenie to upowszechniło się, a nawet jest intensywnie promowane przez rządy państw, instytucje finansujące oraz niektórych przedstawicieli świata nauki. Pewne dyscypliny naukowe, zwłaszcza te należące do grupy nauk biologicznych, prowadzą politykę otwartości, o której mówi *Bermuda Declaration*. Inne, np. astronomia, tworzą przy pomocy społeczności skupionej w sieci narzędzia takie jak wirtualne obserwatoria. Z kolei fizyka wielkich energii realizuje programy, których istotną część stanowi przechowywanie i przetwarzanie informacji. Wiele centralnych narzędzi, np. synchrotrony, ma w założeniu wytwarzać otwarte dane.

Niemniej, większości najnowszych danych naukowych nie publikuje się zgodnie z polityką otwartości. Prawdopodobnie przeważająca część w ogóle nie jest publikowana, zaś pozostałe dostępne są tylko w rozprawach naukowych. Zresztą w publikacjach naukowych większość aktualnych danych jest zupełnie pomijana. Zaledwie niewielka ich część pojawia się w postaci liczb czy tabel zamieszczonych w tekście. To zdecydowanie za mało, aby powtórzyć eksperyment naukowy lub wykorzystać dane w twórczy sposób. Niewiele czasopism naukowych wymaga, by oprócz artykułu publikować także „informacje pomocnicze”, nieco więcej wyraża zgodę na ich publikację, jednak większość skutecznie odmawia publikowania danych, zamieszczając jedynie pełne teksty.

Istniejące prototypy narzędzi pokazują, w jaki sposób w specjalistycznych repozytoriach mogą być publikowane dane wraz z artykułem. Liczba takich narzędzi rośnie. Wciąż największy problem stanowią jednak sami naukowcy. Większość z nich uważa, że przygotowanie otwartych danych to praca ciężka (zgadzamy się z tym) i nieopłacalna. Ich zdaniem korzyści są niewielkie, a potencjalne zagrożenia spore.

Problem ten dodatkowo komplikuje tzw. długi ogon nauki, czyli taki model, w którym badacze pracują w małych grupach (6-20 osób) i nikt nie prowadzi działań wspierających publikowanie danych.

Aby dane publikowano, wcześniej musi zostać spełnionych kilka warunków:

- Motywacja — mogą to być sankcje, np. brak zgody na przedłużenie grantu, choć znacznie skuteczniejsze wydaje się znalezienie pozytywnych motywacji.
- Infrastruktura — jednym z jej elementów są repozytoria dziedzinowe, ale niezbędne są także odpowiednie narzędzia oraz wsparcie teoretyczne.
- Szkolenia i wsparcie dla badaczy — publikowanie danych to złożony problem, toteż naukowcy potrzebują pomocy w jego rozwiązywaniu, nie mogą być pozostawieni sami sobie.



### III Międzynarodowa Konferencja OA

### III Międzynarodowa Konferencja Open Access w Polsce „Otwarta nauka i edukacja”

13-14 marca 2012, Bydgoszcz, Polska

### III International Conference Open Access in Poland “Open learning and education”

March 13-14, 2012, Bydgoszcz, Poland

- Kultura otwartości — dopóki proces publikowania danych nie będzie otwarty i nie doprowadzi do powstania otwartych danych, cały system nie będzie działał efektywnie.

Niestety stosunkowo mało wydawców aktywnie wspiera wykorzystanie literatury naukowej w celu opublikowania danych, a większość dużych wydawnictw celowo utrudnia (przy pomocy środków technicznych i prawnych) wydobycie danych z najnowszych publikacji naukowych.

Autor nie będzie obecny przy prezentacji niniejszego referatu.

Do referatu zostanie dołączony tekst, w którym po raz pierwszy zostaną pokazane badania autora dotyczące praktyk stosowanych przez wydawców wobec prób pozyskiwania tekstu i danych z literatury naukowej. Prezentację uzupełni wideo ilustrujące niektóre z ostatnio obserwowanych praktyk, zwłaszcza pokazujących pozytywny kierunek działań.

#### Biogram

[http://en.wikipedia.org/wiki/Peter\\_Murray-Rust](http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Murray-Rust)

<http://www.ch.cam.ac.uk/person/pm286>



Jest chemikiem. Ukończył Bootham School i Balliol College w Oxfordzie. Po uzyskaniu doktoratu został wykładowcą chemii na Uniwersytecie w Stirling oraz pierwszym dyrektorem Andrew Stewart Hall of Residence. W 1982 r. przeniósł się do Glaxo Group Research w Greenford, gdzie zajmował się grafiką molekularną, chemią obliczeniową, a następnie wyznaczaniem struktur białkowych. W latach 1996–2000 był profesorem farmacji na Uniwersytecie Nottingham. Założył wówczas Wirtualną Szkołę Nauk Molekularnych. Obecnie zajmuje się informatyką molekularną na Uniwersytecie w Cambridge, piastuje także stanowisko senior research fellow w Churchill College.

W 2002 r. P. Murray-Rust wraz z innymi badaczami zaproponował utworzenie repozytorium nieopublikowanych danych chemicznych World Wide Molecular Matrix (WWMM). W styczniu 2011 r. odbyło się sympozjum zatytułowane *Visions of a Semantic Molecular Future* poświęcone karierze i badaniom P. Murraya-Rusta. W tym samym roku wraz z Henrym Rzepą dołączył do grona osób, które otrzymały nagrodę Hermana Sklonika przyznaną przez Amerykańskie Towarzystwo Chemiczne.